

40 ma. secus neg. mā. & conc. mi. neg. conseq. Nam potest facilē dici, non quilibet actum amoris esse jam possit omniēm DEI, sed debere esse valde perfectum, & similiē debere præsupponi visionem; sepe enim eadem res tribuit aliquam denominatiōnēm, si accedit, vel præsupponit aliud, quam denominatiōnēm alia non tribueret.

73. Ob. 11. Beatus ratione solius visionis potest percipere omne commodū ex DEO: ergo ipsa est tota beatitudo. Confirm. Peccata damni est privatio solius visionis beatificæ: ergo hanc est adquæta beatitudo. Resp. dīst. antec. Beatus ratione solius visionis potest percipere formaliter, & quidem per ipsam visionem, omne commodū. neg. antec. potest percipere ar- guitivè, vel radicaliter ratione visionis, formaliter autem ratione complexi ex visione, & amore. conc. ant. & neg. conseq. Ad confirm. neg. antec. Peccata damni etiam est privatio amoris beatifici: & hæc quoque cruciat. Ubi nota, etiam solam visionem non reddere felicem eum, qui videt bona alterius, nisi etiam ea illi amet; alia enim ponit tristitiam, vel invidit, præfertur inimico: unde debet bona visio esse amici, vel amati: consequenter visio, & amor, simul jungi.

74. Ob. 12. à Scotis pro solo amore. Actus voluntatis est operatio perfeccissima: ergo hic solus est beatitudo formalis. Confirm. 1. Beatitudo est solus ille actus, qui appetitur propter se: atqui solus amor est talis actus: ergo. Confirm. 2. Solus actus voluntatis est possit omniē: ergo solus est beatitudo. Resp. om. antec. neg. conseq. videantur dicta in similis n. 62. Ad 1. confir. dīst. ma. beatitudo est solus ille actus, qui tantum appetitur propter se. neg. ma. est etiam actus, qui quidem appetitur propter se, sed tamen etiam propter aliud. conc. ma. & dīst. sic min. neg. conf. Visio, tanquam bonum ingens in se, est appetibilis propter se: quia autem illumina: ad amorem, est etiam appetibilis propter amorem: & sic appetitur propter se, & propter amorem. Non est autem de ratione beatitudinis formalis, præterim inadquæta, ut non possit ordinari ad aliud; quia una pars beatitudinis formalis talem dominat, merentur beatitudinem. conc. ant. sola voluntas, ita, ut intellectus neque in sensu reali mereatur, neg. ant. & conf. in intellectu enim & voluntate sunt realiter idem: nec magis ista, quam illa in sensu reali mereatur: sicut etiam visio, quæ est premium, est actus non tantum intellectus, sed etiam voluntatis realiter accepta: & pariter etiam amor, qui etiam est premium, est actus non tantum voluntatis, sed etiam intellectus realiter accepti.

75. Ob. 13. Beatitudo formalis est, qua habita quiete creatura rationalis, & qua non habita non quiete: ita se habet amor beatitudo: ergo. Confirm. Ad illam potentiam spectat actus quietativus, ad quem spectat desiderium: hoc spectat ad voluntatem: ergo. Resp. dīst. ma. est beatitudo formalis inadquæta. conc. ma. est adquæta. subdīst. si creatura rationalis quiete præcisè propter illam habitat. conc. si non quiete præcisè propter illam habitat: sed etiam propter aliud præsuppositum, neg. ma. & dīst. sic min. neg. conseq. Quicquid creatura rationalis fruens amore, non præcisè: quia habet amorem, sed etiam; quia habet visionem, sine qua præsupposita non datur amor: adeoque non

formaliter quiete propter solum amorem, sed ad summum arguitivè, quatenus ex amore inferatur visio. Ad confirm. dīst. ma. ad illam potentiam spectat actus quietativus, ad quam spectat desiderium, seu tantum appetitus elicimus. neg. ma. ad quam spectat appetitus fatem innatus, conc. ma. & dīst. sic min. neg. conseq. Intellectus habet fatem appetitum inhatum, seu inclinationem ad visionem, quæ etiam debet faciari.

76. Dices. Inanimata etiam habent appetitum innatum, & non habent intellectum: qui- escent etiam, si satietur eorum appetitus: ergo quies non spectat ad intellectum. Resp. retrorq. arg. Inanimata neque habent voluntatem: ergo etiam ad hanc non spectat quies. In forma dīst. conseq. non spectat ad intellectum quies rerum inanimatarum. conc. conseq. quies poterit rationalis. neg. conseq. Scilicet non debet satiare potentia, quæ non adest in subiecto: at debet satiare illa, quæ adest: neque negari potest, quod intellectus habeat appetitum innatum; nam hanc habet omnis potentia, inquit omne ens, ad suum bonum, vel finem.

77. Ob. 14. Beatitudo objectiva est bonum lativitatum rationalis desiderii: sed tale bonum referunt ad solam voluntatem: ergo solus actus voluntatis est beatitudo formalis. Confirm. 1. Potest quis cum perfecta divitiarum cognitione esse mops, & miser: ergo cognitio non beatificat. Confirm. 2. Sola voluntas meretur beatitudinem: ergo etiam sola percipit. Resp. neg. min. quia rationale desiderium etiam datur ad visionem, quæ referunt, seu spectat ad intellectum. Dein bonum beatissimum debet esse quaque verum, & non tantum apparente: atque verum referunt ad intellectum. Ad 1. confirm. retrorq. arg. Etiam cum amore divitiarum, inquit posseesse physica earum, potest quis esse miser ex. n. 30. scilicet non eiuslibet, sed tantum optimi boni visio, seu etiam posseesse tantum intentionis, potest reddere, inadquæta fatem, beatum. Ad 2. confirm. dīst. ant. sola voluntas, id est, sollicitus liberi, qui voluntatem formaliter talem dominat, merentur beatitudinem. conc. ant. sola voluntas, ita, ut intellectus neque in sensu reali mereatur, neg. ant. & conf. in intellectu enim & voluntate sunt realiter idem: nec magis ista, quam illa in sensu reali mereatur: sicut etiam visio, quæ est premium, est actus non tantum intellectus, sed etiam voluntatis realiter accepta: & pariter etiam amor, qui etiam est premium, est actus non tantum voluntatis, sed etiam intellectus realiter accepti.

78. Ob. 15. Nihil est malum per cognitionem: ergo neque bonum: prob. antec. malum culpa ista in actu voluntatis: ergo. Confirm. 1. DEUS melius, quam qualibet creatura, cognoscit peccatum, quin hoc ei sit malum: ergo nihil est malum per cognitionem. Confirm. 2. Anima tantum patitur in potentia, per quam trahitur ad malum: hec autem est voluntas: ergo tantum patitur in voluntate. Resp. neg. antec. Non quidem cogitio quavis mali est mala formaliter: attamen illa est formaliter mala, quia cognoscimus, malum nos attingere: scilicet iuxta adversarios non quidem omnis, sed tamen cogitio ista est radicaliter mala, fatem etenatus,

### In quo consistat essentia beatitudinis formalis.

etenatus, quatenus applicat objectum, ut possit cauare dolorem, ad prob. om. antec. neg. conseq. potest enim cognitio esse malum phycicum. Ad 1. confirm. neg. conseq. quia cognitio non ostendit DEO, quod peccatum sit ipsi cauans dolorem &c. sic etiam debet respondere ad 2. dīst. quando queritur, cur cognitio non sit DEO radicaliter mala. Ad 2. confir. neg. ant. quod non probatur. Quid intelligatur per illud trahi, explicatum est n. 67.

79. Ob. 16. ex Ripalda. Posset dici, viuendum teorism, & amorem teorism, esse beatitudinem adquætam: ergo gratis litigatur: prob. antec. beatitudine adquæta non debet fatiare omnes potencias, sed sufficit, ut satiet unam: ergo, quia visio satiat intellectum, & amor voluntatem, potest qualibet teorism diei beatitudine adquætam: antec. prob. si beatitudine adquæta debet satiare omnes potencias, requirentur præter visionem, & amorem, plura alia ad fatiandas potencias ab intellectu, & voluntate diliguntur: sed nihil aliud requiritur ad beatitudinem adquætam: ergo ista non debet satiare omnes potencias. Confirm. DEUS habet tantum unam simplicem rationem beatificandi, scilicet Deitatem: ergo connotat tantum unum actum unius potest: ergo, sive detur visio, sive amor, jam datur beatitudo formalis adquæta. Resp. neg. antec. ad prob. dīst. antec. beatitudo non debet satiare omnes potencias, requirentur præter visionem, & amorem, plura alia ad fatiandas potencias ab intellectu, & voluntate diliguntur: sed nihil aliud requiritur ad beatitudinem adquætam: ergo ista non debet satiare omnes potencias. Confirm. DEUS habet tantum unam simplicem rationem beatificandi, scilicet Deitatem: ergo connotat tantum unum actum unius potest: ergo, sive detur visio, sive amor, jam datur beatitudo formalis adquæta. Sic enim, cum tota actu nunquam existere possit, si requiriatur, nunquam aliquis efficiat simpliciter, & absolu- tè beatus, ut observat Ulloa disp. 5. de DEO, c. 2. n. 23. Requiritur ergo perpetuas, partim existentes, partim semper futuras, & nunquam cessuras. Prob. jam conclusio ex S. Aug. l. 15. de Trinit. c. 8. ubi fuisse hoc probat, & tandem concludit: *Nullo modo igitur esse poterit vita vacante beatas, nisi fuerit sempiterna: ergo ipsa similitudine ipsi identificata, debet esse eterna, & non tantum aliquid distinctum.* Idem probat hic S. Doctor l. 11. de civit. DEI c. II. Confessi sunt Patres alii, & accedit S. Thomas 1. p. q. 6. c. 2. in corp. *Stabilitas sempiterna est de ratione vere beatitudinis: quod etiam tradit aliis variis locis.*

### ARTICULUS III.

*An perpetuas beatitudinis, & certitudine ipsa, sit de essentiā beatitudinis formalis.*

80. Dīco 1. Beatitudo, quæ defacto datur, est externa, ita tradunt omnes cum Magistro l. 4. dīst. 49. & D. Thoma 1. 2. q. 5. a. 4. in corp. inquit de fide: nam 2dīst. 25. v. 40. habetur: *Ibunt in supplicium eternum, justi autem in vitam eternam.* Et quavis vox eternam aliquando in Scripturis significat tantum longissimum tempus, tamen hoc loco omnes Patres, & Ecclesia, aeternitatem simpliciter dictam intelligent. Unde, si data fuit aliqua visio intuitiva DEI, quia non fuit perpetua, vel quoad se, vel quoad speciem suam, hoc est, ut latem, transeunte una visione, alia similis succedent, non fuit vera beatitudo.

81. Talem aliqui volunt habuisse Moysen, & S. Paulum, aut etiam S. Benedictum. Sed fors Ulloa disp. 5. de DEO c. 3. n. 21. cum aliis R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

rectius negat; cum eidem Moysi dixerit DEUS. Exod. 33. v. 20. *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo, & vivet.* & I. Joan. 4. v. 12. dicitur: *DEUM nemo vidit unquam.* unde potest dici cum eodem Ulloa loc. modo cit. illos Sanctos habuisse tantum specialissimam aliquam contemplationem DEI, quæ phasæ Scriptura, & etiam in modo loquendi communiter usitato, dicatur visio.

82. Dīco 2. Beati vident certissima cognitione hanc perpetuam, ita omnes. Sic S. Aug. l. 11. de civit. c. 22. ait: *Angeli sancti in sublimibus cali sedibus; non quidam DEO coeteros, sed tamen de sua sempiterna, & vera felicitate securos, & certos esse, nemo ambigat.* S. Cyprian l. de mortal. sub finem, sic ait: *Magnus illic nos clavorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum, frequens nos, & copiosa turba, desiderat, jam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita.* S. Bernard. serm. 2. de S. Vito: *Sedet veteranus miles, debita januaria, & securitate quietus: securus quidem sit, sed nos nostri sollicitus.*

83. Dīco 3. Perpetuitas est de essentiā beatitudinis formalis. Ita Suarez, Vazquez, Oviedo, Izquierdo disp. 21. n. 46. & hoc testé longè communior. Ut autem rite intelligatur, non dicimus, quod perpetuas, tota actu existens, sit de essentiā beatitudinis formalis; hæc enim, cum tota actu nunquam existere possit, si requiriatur, nunquam aliquis efficiat simpliciter, & absolu- tè beatus, ut observat Ulloa disp. 5. de DEO, c. 2. n. 23. Requiritur ergo perpetuas, partim existentes, partim semper futuras, & nunquam cessuras. Prob. jam conclusio ex S. Aug. l. 15. de Trinit. c. 8. ubi fuisse hoc probat, & tandem concludit: *Nullo modo igitur esse poterit vita vacante beatas, nisi fuerit sempiterna: ergo ipsa similitudine ipsi identificata, debet esse eterna, & non tantum aliquid distinctum.* Idem probat hic S. Doctor l. 11. de civit. DEI c. II. Confessi sunt Patres alii, & accedit S. Thomas 1. p. q. 6. c. 2. in corp. *Stabilitas sempiterna est de ratione vere beatitudinis: quod etiam tradit aliis variis locis.*

84. Ratio autem est. Beatitudo, praefatim supernaturalis, atque perfecta, ex S. Aug. loc. cit. & S. Thoma variis locis, maximè l. 2. q. 1. a. 4. debet plene satiare appetitum rationale, & tollere omnem anxietatem, atque dolorem, rati- onis, si non effet perpetua, ita non facere: ergo, prob. min. appetitus rationale vel maximè desideratur bono maximo semper frui, & non quam eo privari: & si eo deberet carere, utique redieretur tristis, anxius, & vel maximè inquietus: ergo, si beatitudo non effet perpetua, non tolleret, sed potius causaret dolorem, & anxietatem, antec. est SS. Patrum, & per se videtur innegabile, conf. est clara.

85. Confirm. ex S. Aug. l. 11. de civit. c. 22. & clariss adhuc l. 12. de civit. c. 13. & S. Thoma loc. modo cit. Si beatitudo effet desiderabilis, vel creatura rationalis id sciret: vel neferet, & simili errore putaret, eam non defec- turum: vel omnino de hac re non cogitaret: vel dubitaret: nihil horum stat cum beatitudine: ergo, prob. min. Si id sciret, absque dubio for- ter axia, sollicita, & tristis, ob tantum bonum perden-

42 perendum. Si judicaret erroneè beatitudinem non defecturam, hic ipse error esset magnum malum, adeoque non datur beatitudo, quæ debet excludere omne malum. Quod autem omnino non cogitaret de perpetuitate, vel mutabilitate sui status, est proutus incredibile; cùm enim de aliis minoribus bonis statim cogitemus, quandiu iis frui possumus, quis capiat, Beatos non cogitamus de ditutinam boni maximæ? Si autem incideret hac de re minima cogitatio, fieret creatura rationalis anxia &c. quia tunc dubitaret, & hoc ipsum dubium ex S. Augustino eam affligeret. Igitur debet habere certam notiam de perpetuitate beatitudinis, qua, ut retegunt Angelicus, inferit, ipsam beatitudinem revera perpetuum esse.

86. Dico 4. Etiam certitudo, seu notitia certa de perpetuitate beatitudinis, est de essentia beatitudinis. Evidem Haenoldus dicit, communiorum esse oppositam sententiam, sed non probat: & Izquierdo disp. 21. n. 48. plures citant pro nostra sententia, quibus ipse accedit, & recentius Ulloa. Unde, qui volunt auctoritate contra nostram sententiam agere, videntur prius debere probare valde notabilem excessum; parvus enim non curaretur, praesertim cum SS. Thomas, & Ang. nobis favant; nam S. August. l. 11. de civit. c. 13. ait: *Quocirca cuius jam non disculter occurrit, utroque coniuncto effici beatitudinem, quam recto proposito intellectu natura desiderat, hoc est, ut bono incommutabilis, quod DEUS est, sine ulla molestia perfuratur, & in eo se in eternum esse mansurum, nec ulla dubitatio ne cundetur, nec ulli errore fallatur.* & lib. 12. de civit. c. 13. ait idem S. Doctor: *Quomodo enim vera beatitudo est, de cuius nunquam eternitate confidatur, dum anima venturam miseriam, aut imperfissime in veritate nequit, aut infelicitatem in beatitudine per timebit.*

87. S. Thomas l. 2. q. 5. a. 4. In corp. de beatitudine ait: *Oportet, quod defensionem bonum quietet, & omne malum excludat: & post pauca: Requiritur igitur ad veram beatitudinem, quod homo certam habeat opinionem, bonum, quod habebat, nunquam se amissurum.* Eadem ferè verba habet 2.2. q. 18. a. 3. nisi, quod hæc primita, esse de ratione, hoc est, de essentia beatitudinis, ut in ea quietetur voluntas, adeoque hanc certitudinem non tantum requirit, tanquam conditio nem, seu applicationem beatitudinis, sed tanquam constitutivum beatitudinis quietans.

88. Probatur conclusio ratione S. August. ac S. Thoma infinita, & superius num. 51. pro amore beatifico jam adducta. Illud est de essentia beatitudinis, fine quo non plene satiatur appetitus creaturae rationalis de talis: atqui fine certitudine de perpetuitate possessionis Dei non satiatur appetitus rationalis creature: ergo, ma. probata est num. 51. mi. est SS. Augustini, & Thoma, & communis experientia: ergo. Confir. Angelus, & anima rationalis, sicut sunt entia naturaliter perpetua, ita etiam appetitus perpetuus esse beat: ergo, nisi sciant, à se eternam beatitudinem habendam, non carebunt anxietate. Huc spectat etiam ratio num. 84. adducta, quæ immediate etiam probat hanc conclusionem.

89. Relpondit, nostras rationes quidem probare, quod si requista hæc certitudo, ut vi-

sio, vel amor possit beatificare, & quod sit dispositio, conditio, vel applicatio: at non probare, quod sit forma beatificans, nec partialiter: sicut unio albedinis non est forma denominans album. Contra est. Hac certitudo non potest dici tantum applicatio; cùm visio, & amor, per se jam fatis applicantur, seu uniantur. Neque videtur esse dispositio: nam ista ordinariè presupponitur ad formam, & disponit subjectum ad eam recipiendum: at haec certitudo non presupponitur ad visionem, vel amorem, sed ponit hunc, & illam presuppositionem: & visio sine illa certitudine pro priori presupposita potest recipi in anima.

90. Paritas cum unione, esti admittitur, non impedit, quo minus hæc certitudo sit partiale constitutivum beatitudinis in actu secundo beatificantis: sicut unio albedinis est pars forma in actu secundo dealbantis. Resp. 2. hanc certitudinem esse formam denominantem, faltem partialiter, beatum; quia denominat per se ipsam formaliter certum, & fecurum de sua beatitudine eterna: quia securitas est pars beatitudinis ex S. Augustino, & Thoma. Sicut dubium, vel certitudo de amittenda esset exclusio beatitudinis; quia afferret statum anxianis.

## ARTICULUS IV.

### Solvuntur Objectiones.

91. O B. 1. contra 3. conclusionem. Beatitudinem formalis est ens creatum: ergo non potest exigere perpetuitatem. Confirm. 1. Non implicat, dari visionem, & eam iterum tolli: ergo potest DEUS id facere. Confirm. 2. Beatus latiaret, si per aliquod tempus longum haberet visionem intuitivam, postea autem haberet abstractivam: ergo non debet visio intuitiva esse perpetua. Resp. dico. Beatitudo formalis non potest exigere perpetuitatem sui in individuo. conc. conf. in sua specie. neg. conseq. beatitudo enim ut talis, seu ut formaliter plene satiatur creaturam rationalem, includit certitudinem metaphysicam de futura semper aliqua visione, & amore DEI, sive si eadem in individuo, ut aliqui volunt, sive si eadem, faltem in specie, ut ali, de quo inferius dicemus. Nec in hac exiguntur est ulla absurditas; quia tantum oritur ex decreto DEI, volente creaturam plenè satiare: non autem ex natura individuum; licet enim possit creatura exigere naturaliter esse perpetua, ut Angelus, & anima rationalis, tamen, ut suppono cum communi, non potest exigere id metaphysicè, ita, ut nec de absoluta potentia possit defrui: quavis, si talis creatura possibilis esset, argumentum minorem vim haberet.

92. Ad 1. confirm. omitt. totum. Si enim DEUS talen visionem &c. daret, & iterum toleret, illa non sufficeret beatitudinem formalis plena, & perfecta ex num. 80. sic eriam, si DEUS destrueret aliquem Angelum in celis, ille non sufficeret beatus; quia vel habuisset ignoriam, aut errorum, vel anxietatem ex num. 85. Defacto autem DEUS nullum Beatum destruere potest; quia infallibiliter promisit, se id non factorum. Ad 2. confirm. neg. antec. quia talis a statu al-

tissimo

tissimo rediret ad incomparabiliter inferiorem, non sine macore: sicut, si quis ex rusticō factus rex, redire deberet ad stivam; unde, ait Ulloa, disp. 5. de DEO c. 2. n. 20. talem dictum DEO illud psal. 101. v. 11. Elevans alijssime.

93. Ob. 2. contra 4. conclus. Potest aliquis latiari, & quietus, ac contentus esse regia dignitate, esti sciat, non duroratum aeternum: ergo etiam beatitudine. Confirm. 1. Modo Beatus cognoscet, DEUM fore beatum in eternum, esti non sciat, etiam se fore beatum in eternum, haberet jam suam beatitudinem aeternam: ergo. Confirm. 2. Visio certificans de perpetuitate non differet specie ab alia non certificante: ergo, si illa beatificaret, etiam beatificaret ista. Resp. om. antec. neg. conseq. Dignitas illi non debet excludere omnem anxietatem, timorem amittendi &c. at debet beatitudine vera. Dixi. om. antec. quia, si ferro est de plena fletate, & quiete, hanc regia dignitas in terris neutiquam afferit, ut pater experientia: certe, si reges cogitant, se debere mori, multum minuitur oblectatio de regia potestate.

Ad 1. confirm. neg. antec. quia finis altera notitia non efficit quietus; nam vehementissime amans non vult ab amato separari, & si dubitaret, vel sciret, aliquando futuram separati onem, fieret anxius, & tristis. Quod autem Beati sint conformissimum cum voluntate Divina, non sequitur, quod non dolerent de sua separatione a DEO, quamvis se in voluntatem Divinam resigntarent. Nec DEUS veller, ut sine dolore a se avelli se patientur. Ad 2. confirm. neg. ant. haberet enim una visio aliud objectum faltem secundarium, & medium. Potest etiam responderi posset, quod, esti visio non efficit specie diversa, possit tamen in uno casu esse beatificans, non in altero, ut in simili diximus de actu charitatis num. 72.

94. Ob. 3. Perpetuitas beatitudinis formalis est aliquid creatum: ergo non potest cognosci per visionem beatificam. prob. conseq. quod cognoscitur per visionem beatificam, est beatitudo objectiva: sed haec non potest esse aliquid creatum: ergo. Resp. Aliqui concedunt conseq. & dicunt, perpetuitatem illam cognoscit, non per ipsam visionem beatificam, sed per aliam cognitionem distinctam: at quia communiter dicitur, Beatus videat omnia in Verbo, & quia non libenter admittit, quod beatitudo formalis constitutur per aliam cognitionem, quam per visionem (quod tamen admitti debet); quia certitudo illa juxta nos est de essentia beatitudinis) hinc malo negare consequentis.

95. Ad prob. in primis major merito potest negari; quia communiter admittitur, quod Beatus in Verbo (quod videtur per visionem beatificam) tanquam in speculo, plurima videant creatura, dicit, tamen ma. quod cognoscitur per visionem, tanquam objectum immediatum, & directum, & in recto, est beatitudo objectiva, om. ma. quod tantum cognoscitur tanquam objectum, vel medium, vel indirectum, & in obliquo. neg. ma. & om. mi. neg. conseq. Potest itaque Beatus per visionem immediatum, & directum, cognoscere decreta Dei, irrevocabile de conservanda in perpetuum sua beatitudine: & sic objectum directum, & beatitudo objectiva tota, est aliquid

Divinum: objectum autem, tantum in obliquo attactum, est quid creatum. Dixi supra. om. mi. quia, quando dicitur, quod aliquid creatum non possit esse beatitudo objectiva, intelligitur à quibusdam beatitudo purè objectiva, qua non simul sit formalis, sicut objectum ultimatum, ratione cujus etiam ipsa visio, ejusque aeternitas, appetibilis est.

96. Dices 1. Juxta dicta deberet visio representare DEUM, non tantum ut bonus sibi, sed etiam ut bonum nobis, scilicet decemtem, & volentem, nos aeternum beare: ergo etiam amor beatificus deberet illum ut tales aetare: ergo non tantum amor amicitiae, sed etiam amor concupiscentiae, efficit de essentia beatitudinis. Resp. neg. utramque conseq. non enim objectum sub omni ratione formalis, sub qua representatur ab intellectu, debet etiam amari a voluntate, ut pater in millesimis exemplis: & sic etiam in via aetatis fidei proponit sape DEUM ut bonus, non tantum in se, sed etiam ut bonus ipsi, & quia talis, sed per amorem quasi secundarium, & minus nobilem.

97. Dices 2. Idem indivisibilis amor potest habere utramque formalitatem, scilicet a. amoris amicitiae, & amoris concupiscentiae: ergo. Resp. de isto hic non disputo: sed om. ant. neg. conf. & dico, si talis amor datur, cum fore beatitudinem, non ut amor concupiscentiae est, sed ut amor amicitiae est: sicut visio beatifica, representans varia objecta creativa, non est beatitudo ut representationis istorum, sed ut representatione DEI beatificantis. Et quamvis beatitudo via fatis communiter dicatur, stare in actu spei, non etiam in tali fiat beatitudo patriæ; quia beatitudo via non est strictè dicta beatitudo, sed tantum solitum ex futurione beatitudinis: quod solitum ex spe capit. Dices 3. Si non debet DEUS ut bonus bonus, & quia talis, amari per amorem beatificum, cur debet ut talis representari? Resp. Ut amor amicitiae erga DEUM potest elici, non quomodocunque, sed sine omni anxietate, & timore; cum alias non forte plene satiavitis &c. consequenter nec beatificus.

98. Ob. 4. Si visio beatifica representat suam perpetuitatem, tunc est essentialiter indestruibilis: arqui nulla creatura potest esse essentialiter indestruibilis: ergo, mi. supponit. ma. prob. visio illa est essentialiter vera: ergo, si se representat perpetuam, vel talem dicit, debet essentialiter esse perpetua, adeoque indestruibilis. Resp. diff. ma. si visio representat perpetuitatem sui ipsius in individuo, vel se ipsam in individuo indestruibilem, conc. ma. si se representat tantum aliquam visionem vagè, vel disjunctivè sumptum, vel aliquam aliam a se distinctam indestruibilem. subdit. ma. tunc est essentialiter indestruibilis quoad individuum. neg. ma. quoad speciem, conc. ma. & diff. mi. nulla creatura potest esse indestruibilis quoad individuum. conc. mi. quoad speciem suam. neg. mi. & conseq. ad prob. conc. antec. diff. conseq. debet

esse perpetua quoad individuum. neg. conf.  
quoad speciem. conc. conf.

99. Quilibet creatura, quoad suum individuum specata, debet esse de absoluta potentia DEI destruibilis; hoc enim iuxta SS. Patres exigit debita subiectio creaturæ ad DEUM: at non debet esse destruibilis quoad speciem, hoc est, non debet esse destruibilis ita, ut nec aliud simile individuum debeat loco prioris ponit; si enim DEUS hoc semel promisit, & aliquod ex illis individuis essentialiter habet connexionem cum ea promissione, utique essentialiter exigit, ut, vel conferetur prius individuum, vel aliud simile producatur.

100. Neque etiam est ullum absurdum in eo, quod aliquid creatum essentialiter exigat indestruibilitatem alicuius alterius à se distinctorum, & actus fidei, de immortalitate animæ, sunt quid creatum, & essentialiter exigunt indestruibilitatem animæ. Jam in nostro calo visio beatifica non representat, aut dicit, se ipsam, determinatè faltem sumptam, fore perpetuam, sed tantum underminat, vel se, vel aliam consequentem. Neque hac indeterminatio, aut vagus modus cognoscendi, repugnat visioni; nam est imperficiens tantum negligenda: & sic etiam Beatus suas actiones intellectus, & voluntatis, qua elicet, cognoscit, quin eas cognoscat determinatè in individuo; alias enim clare cognoscere infinita.

101. Duplex autem est sententia in Philosophia de cognitionibus. Quidam volunt, quod cognitio sit qualitas distincta ab actione productiva sui (que qualitas etiam vocatur ab ipsis species expressæ) adeoque si indifferens, ut per plures successives actiones conservativas existat. Et in hac sententia manebit semper eadem visio, sicut, si nil representaret creatum, de quo art. seq. non tamen representat, se in individuus semper duraturum (ne scilicet sit essentialiter indestruibilis) sed tantum, se in specie, hoc est, se, vel aliam, quam DEUS de absoluta potentia posset sibi substituire: quod, licet futurum non sit, tamen non debet à visione representari, quod non sit futurum: sed potest abstrahi, proper rationem modo assignata.

102. Alii, præferim recentiores nostri, communis dicunt, intellectu, ut pote actum vitalem, esse identificatam cum actione productiva sui, atque esse actionem essentialiter fluentem, seu transuentem, ita, ut singulis instantibus detinat alia intellectio. In hac sententia nulla visio in individuo videt, se perpetuam, sed tantum videt, aliam, & aliam similem, sibi pote successivam. Et hanc explicatio Haunoldi videatur expeditior: certè est accommodatior recentiorum Philosophiarum.

103. Solum videtur difficultas esse in eo, quod etiam visio intuitiva, & cognitiones Angelorum, videantur eodem modo esse debere essentialiter fluentes, adeoque instantis Angelicum non sat bene explicari per continuationem ejusdem actus, quod tamen cum S. Thomas multi assertur. Sed respondet potest, licet actiones sint essentialiter fluentes, tamen unum posse durare diutius, quam alterum; quia etiam una duratio indivisibilis potest esse longior altera; non enim videntur durationes, que defacta

dantur, esse ex omnibus possibilibus minime, sed possibilis esse minores, & maiores: sicut fatus communiter admittitur, puncta continua realiter indivisibilia esse majora, & minoria.

104. Quòd si tamen hoc non videatur dicendum, vel etiam per hoc non videatur posse explicari tota mora secundi instantis Angelici, quæ longior fuerit, quam unica duratio durare potuerit, potest mea pace, & ex suppositione actuum essentialiter fluentium, dici, Angelicum instantis tam diu durasse, quamdiu Angelus elicit actum moraliter eundem, hoc est, similes. Si objicias, quod ex hoc sequatur, Angelos bonos tantum uno instanti fuisti in via, responderi posse videtur, quod etiam ipsi, licet non elicuerint actus incompossibilis, tamen elicerint aliquos primarios novos, etiam dissimiles, ut videatur insinuare Scotus, Cajetanus & alii citati n. 122. de Angelis. Si autem hoc omnino neges, non erit adeo absurdum, cum Valentia, & Grado ibidem citatis, sequelam admittere.

105. Si urgeas, hac ratione faltem beatitudinem formalem, seu visionem beatificam, cum si, semper similis, & ejusdem speciei (ut docet Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 26. in principio) tantum duraturum per unum instantem. Rsp. eadem difficultatem premere etiam eos, qui dicunt, visionem esse qualitatem; nam juxta ipsos, manente eadem qualitate, manet idem instantis. Igitur potest responderi, quod Angelii beati plurimos actus dissimiles sint eliciti per totam aeternitatem. Si replies, actum tamen primarium foris semper moraliter eundem, adeoque unicum instantis, ut cit. n. 122. de Angelis dictum de secundo instanti Angelorum. Rsp. quidquid alii dixerint, nobis etiam serviturum. In hac tamen quæstione, ne quod possumus est de nomine, videatur dici posse, ad instantis in primis requiri, ut non semper duret; alias erit eternum, non instantaneum; deinde requiri, ut non nimis diu duret; cum moraliter non celeri posse instantis, quod nimis diu durat: quanto autem tempore, ut S. Thomas vocat, corporaliter, possit respondere instantis Angelicum, vel etiam aliud, nondum factis exploratum est. Sed de hac quæstione nominis plus, quam factis.

## ARTICULUS V.

### Quenam adhuc bona secum afferat Beatitudo.

106. Præter hucusque explicata bona, Beati insuper affluent innumeris alias, & primò. Beati, præter DEUM, videbunt, seu cognoscet, plures res alias creatas, quas noscere rationabiliter desiderant; nam omne rationabile corum desiderium à liberalissimo DEO impletur, neque rautum confertur cognitio illorum, sine quorum notitia factur anxi, & inquieti, vel neccum essentialiter faciat (nam, modo DEUM perpetuò à se videndum, & amandum videtur, iam essentialiter faciat, quieti, ac faciat essent) sed etiam eorum, quorum, tanquam ad statum suum pertinentium, cognitionem rationabiliter desiderant. Et sic videntur Beati non quidem infinita, sed tamen plura;

### Quenam adhuc bona secum afferat Beatitudo.

rima: in primis totam machinam universi, orbis, unquam cælestium constitutionem: item plurima, quæ aguntur in terris, causas amicorum, filiorum, parentum, profligos, & adversorum &c. Sic docet S. Thomas 3. p. q. 10. a. 2. in corp. dicens: Nulli tamen intellectui beato deest, quin cognoscat in verbo omnia, que ad ipsum spectant. Et Concilium Senonense in Decretis fidei Decr. 13. ait: Beatis pervium esse .... omnis forme illud Divinitatis speculum, in quo, quidquid eorum interfit, illucescat.

107. Vident autem ista Beati in Verbo, de qua re videntes est Tannerus tom. 1. disp. 2. q. 6. dub. 9. & 10. Videant autem in Verbo est videare in DEO, in quo possunt omnia videri, vel tanquam in causa efficiente (ad quam etiam revocatur ejus decretum, vel voluntas) vel tanquam in causa ideali, & exemplari omnium: vel tanquam in specie eminentiæ omnium rerum, hoc est, in potentia DEI, qua potest supplere per se influxum physicum cuiuslibet speciei creatæ: vel etiam tanquam in scientia, & cognitione rerum omnium. Continetur, quippe omnes creature in DEO tripliciter: scilicet, emanenter tanquam in causa efficiente: objectivè tanquam in intelligentiæ: representativè tanquam in causa ideali, vel specie omnium rerum. Jam, qui intuitivè videt causam à talem, vel certe, qui videt speciem, vel cognitionem aliquius objecti, videt etiam ipsum objectum.

108. Est autem modus receptus, dicendi, Beatos videre omnia in Verbo, tanquam in speculo voluntario, per quem significatur, quod, sicut videns speculum, etiam videt alia, ab ipso representata, ita Beati videntes DEUM, videant etiam creaturas, ex ipso reluentes. Dicitur autem DEUS speculum voluntarium, seu liberum; quia non videat, nisi quando vult, quomodo vult, & quantum vult. Unde, quod Beatus unus pauciora, aliis plura videat, potest provenire ex eo, quod DEUS hunc plus, alterius minus, se ostendat. Et potest quidem DEUS de absolute potentia pro libitu suo negare uni concursum ad plura videnda, quem alteri concedit, quavis uteque æquali lumine gloria ester instrutus: attamen, ut Molina, Suarez, Barnezi, & alii apud Tannerum dub. 9. n. 15. cit. n. preced. docent, ratio diversitatis in visionibus provenit ex lumine gloria, quod pro diversitate meritorum est diversum.

Vasquez tom. 1. in 1. p. disp. 50. fuit contentus, nullam creaturam posse per visionem beatificam videri, ex quoq; alias debet visio, modo ista e.g. preces, vel cultum, modis alia representare, & sive variari: sed, si ex n. 102. non eadem visio in individuo perseverat, non videatur absurdum, eam ita variari. Si etiam eadem perseverat, potest fors dici, statim videri omnia, quæ DEUS vult ab hoc Beato videri, sicut ipse videt omnia. Sed difficultas est, quod hac ratione eadem cognitio videret futura æquæ, ac praesentia, nec aliter praesentia, quam futura, ob inviarabilitatem visionis. Unde supposita inviarabilitate visionis, melius dicitur cum Cajetano

apud Valquez loc. modò cit. n. 41. videri ista in Verbo causâliter; quia, licet in Verbo, seu per visionem beatificam, non videantur, attamen Verbum est causa, & visio beatifica est radix, ut videantur per aliam cognitionem.

109. Secundò. Ut docet Suarez in 1. 2. tr. 1. disp. 8. sec. 2. Beati habeant omnes scientias naturales; tum quia patria similes erunt Angelis, qui habent scientias illas infusas; tum quia etiam ista scientia cadunt sub rationabile desiderium Beatorum. De Theologia fuit disputat idem Eximus cit. disp. sec. 1. & sapienter decidit, quod Theologia, in quantum obscura est, non sit in calo: quatenus vero est scientia rerum sublimissimarum, sit in calo. Unde n. 9. ait, extra visionem infundi Beatis aliam scientiam rerum Divinarum, que potest dici Theologia evanes, quia scilicet cognoscunt clarissime, quia nunc obscurè proposita credunt.

110. Tertiò, Beati non tantum gaudente deo, ut bono in se, seu gaudio amicitia, sed etiam deo, ut bono sibi Beatis, seu gaudio concupiscentia, de quo jam aliquid diximus n. 7. & plura n. 9. & seq. Hoc tamen gaudent, seu hic amor concupiscentia, iterum ultimato referunt ad DEUM; nam Beati longe magis gaudent deo, ut bono sibi ipsi (qui est affectus vera amicitia) quam deo, ut bono sibi, seu ipsis Beatis (qui est affectus tantum concupiscentia) & ultimato se, ac omnia sua, ad DEUM, tanquam ultimum finem, referunt.

111. Quartò. Beati redduntur impeccabiles, ut habent omnes cum S. Augustino l. 3. contra 2. epistolam Pelagianorum. c. 7. sub initium dicente: Hic preceptum est, ut desiderii peccati non obediamus: ibi primum, ut desideria peccati non habeamus. Ratio est in primis; quia peccatum est magna maledictio, atque deformitas, repugnans beatissimo illi statui. 2. Visio, quæ defacto datur, sicut representat perpetuitatem beatitudinis, ita etiam representat perpetuitatem amoris DEI, adeoque perpetuam exclusionem peccati, cumque sit essentialiter vera, unique excludit peccatum. 3. Visio clara DEI, tanquam boni puri, & infiniti, necessitatibus voluntate ad amandum DEUM: ergo necessitudo impedit omnem actionem cum hoc amore incompossibilem: conseq. est clara. antec. est S. Thomas 1. 2. q. 4. a. 4. in corp. idque etiam supponunt potius auctores, quā probant: quin Gormas de beatitud. n. 269. ait, non posse melius probari, quam terminatum penetracione.

112. Certè, cum necessitatibus DEUS ad sui amorem à visione beatifica lui ipsius, etiam necessitatibus creatura. Sanè non videatur, debere minorem vim habere respectu potentia limitata, visio clara, quamvis finita, boni infiniti, quam respectu potentia infinita habeat visio infinita. Deinde non potest voluntas omittere a amorem, quando in omissione non relinet ullum bonum; quia non potest amplecti aliquid, quin amplectatur sub ratione boni, sive positivè, sive negativè talis: atque in omissione amoris DEI, clarissime visi, non relinqueret ullum bonum: ergo, prob. mi. nunc, dum adhuc sumus in corpore,

feu

seu statu viæ, aliquando omittimus aliquos actus; ne nimis fatigemur: aliquando; quia apparent sub aliqua ratione mali, molestiæ &c. at, cum fuerimus in patria, seu cum nobis revelata facie apparuerit DEUS, non dabitur fatigatio, molestia, malitia &c. ergo non potest affixari in omisione amoris ulla bonitas, neque etiam bonitas fuga molestiæ, fagationis, difficultatis &c. ergo.

113. Si dicas, posse omitti actum ad excendam libertatem, respondet Suarez tom. 1. in 2. p. disp. 9. sec. 1. n. 14. libertatem hominis non versari, circa finem positivè ultimum, clare propositum, sed tantum circa media. Dein, si hoc solum motivum effet sufficiens, nihil profus necessaret voluntatem, quod est contra communissimum. Alias adhuc rationes assert S. Thomas in opusculo dicto *Compendium Theologie*, quod in quibusdam editionibus est secundum, in aliis nonum, ubi c. 106. ait, si animus avertatur ab aliquo bono particulari, id idem fieri; quia videt, aliquid deficere, quod ipsi cognoscendi relinquitur in alto querendum: ... sed in DEO, qui est bonus universale. Et ipsa bonitas, nibil boni deest, quod alibi queri possit.

114. Nec est paritas a statu viæ, ad statum beatitudinis; nam in illo DEUS obcurè tantum cognoscitur, & sape sub ratione apparentis mali, respectu nostri, e. g. sub ratione infingit pœnas, prohibentis voluptates, alias valde sensu gratas &c. aut sub ratione boni, non nisi difficulter obtinendi, qualis non apparet per visionem: & per hanc quoque voluntates illæ apparent prorsus indigna. Sed neque potest Beatus averti à DEO per inconsideriam; quia ipse status beatitudinis inconsideriam excludit: & amor non finit non cogitare de DEO, ut nec lumen glorie.

115. Quinto. Beatitudo excludit omnem ignorantiam, & errorem; nam sicut peccatum, vel affectus pravus, opponitur rectitudini voluntatis, & propterea excluditur a voluntate Beati, ita error, vel ignorantia, opponitur rectitudini intellectus, & debet ab isto excludi; nam & iftōrum absentia, conformiter ad dicta n. 106. cadit sub rationabile desiderium Beatorum. Ignorantia autem hic debet strictè sumi, non tantum pro qualicunque necscientia, sed pro carentia scientie debite, a qua quis denominatur ignorans; nec enim dicitur ignorans Theologus, si nesciat confundere calceos; quia haec notitia non spectat ad eius statum: sed dicitur ignorans, si nesciat legitimè discurrere de DEO, aut aliis Theologicis objectis: pariter Beati non sunt ignorantes, quamvis plurima possibilia nesciant: at forent tales, si nescirent, quæ ad statum eorum pertinet.

116. Sexto. Beatitudo quidem absolute comprensibilis est pro aliquo tempore cum malis physicis e. g. cruciatibus corporis, tristitia sensibili &c. quando ista mala sunt causa meriti, vel premii: at non est comprensibilis pro tota aeternitate. Ratio prima pars est; quia Christus, adhuc in terrenis degens, habuit visionem beatitudinis.

cam, & tamen pauperrimus est supernaturaliter gravissimus cruciatus in cruce, & tristitia in oliveto: ergo ista absolute non repugnat beatitudini ad tempus. Ratio vero secunda pars est; quia repugnat amicitia, quod DEUS velit, per totam aeternitatem doloribus, & tristis vexari a signati in omisione amoris ulla bonitas, neque etiam bonitas fuga molestiæ, fagationis, difficultatis &c. ergo.

117. Huc spectat celebris illa metaphora, qua beatitudo vocatur *spiritualis sponsa*, vel etiam *spirituale matrimonium* inter Christum, & animam beatam, & hæc vocatur *sponsa & uxor agni*, juxta illud Angeli dictum *Apocal. 21. v. 9. Veni, & offendam tibi sponsam, uxorem agni*. Hinc etiam certa quadam perfectione, Beatus collata, vocantur *dotes*; dotes enim, licet in sensu latiori significet omnem perfectionem, attenuam in stricto, & à Jurisconsultis adhibito sensu, significat donum, quo sponsa dotatur: dotatur autem ordinaria à patre, adeoque anima, ut docet S. Thomas in *supplemento q. 95. a. 1. ad 2. à SS. Trinitate*, qua tota est pater sponsa; quia effectus ad extra communes sunt toti Trinitati.

118. Aliquando tamen dicitur sponsa dotari à sponsu, arque adeo anima à Christo; et si enim datum à sponsu potius à Juris consulto *donatio propter nuptias*, tamen aliquando etiam *dotes* vocatur, ut *Gen. 34. v. 12. ubi Henr. pater sponsi Sichem, voluit dotem dare Dñs, filia Jacobi Patriarche, & Exod. 20. v. 16.* dicitur, quod corruptor virginis debet eam dotare, & accipere: & adhuc iura talem, saltem disjunctive, obligant, ut, vel ducat, vel doceat. Hoc autem donum, seu dos conferunt, quando sponsa solemniter inducit in dominum sponsi: & hinc, perfectiones hominum iustorum in via, non vocantur *dotes*; quia necdum ducentur in dominum DEI, aut contrahit matrimonium indisolubile. Ulterius fruatur suo statu, qua etiam ratio competit Beatis: attamen illud, quod detur ad sustentanda onera matrimonii, in Beatis locum non habet.

119. Jam *dotes gloriose*, alia sunt animæ, alia corporis. De dubius anima convenienter auctores quoad numerum ternarium, ut videtur est apud Suarez in 1. 2. disp. 11. sec. 1. n. 5. Videntur autem ad dotem requiri tria. 1. Ut non sit actus vitalis; nam vita sponsæ non est ejus dotes: sed illæ res duxata, quæ conductum ad ejus vitam commodius ducendam. 2. Ut detur intuitu matrimonii, & hoc immediate resipciatur: & hinc dotes animæ beatæ debent immediate respicere sponsum Divinum. 3. Ut sint propria statui matrimoniali. Hinc ob defensionem primæ conditionis, visio, & amor beatitudinis, seu beatitudo formalis non sunt dotes; quia sunt actus vitales.

120. Quamvis enim S. Thomas r. p. q. 12. a. 7. ad 1. incidenter loquendo, videatur dicere, dotes animæ esse visionem, comprehensionem, & fruitionem, non intelligendus est de actu visionis &c. sed de habitu; sic enim habet in *supplemento q. 95. a. 2. ubi ex professio agitur*

ture de hac materia: Dicendum, quod beatitudo, & dos etiam realiter differunt, ut beatitudo dicatur ipsa operatio perfecta, que anima beata DEO conjugatur, sed dotes dicuntur habitus, vel dispositiones, vel quæcumque aliae qualitates, que ordinantur ad bujusmodi perfectam operationem: & ad 3. *Viso dupliciter potest accipi: uno modo actualiter, id est, pro ipso acta visionis: & sic visione non est dos, sed est ipsa beatitudo: alio modo potest accipi habitualiter, id est, pro habitu, à quo talis operatio elicetur, id est, pro ipsa gloria claritate, qua anima divinitus illustratur ad DEUM videndum: & sic est dos, & principium beatitudinis, non autem est ipsa beatitudo.*

121. Tres, ut supra dictum, dotes animæ beatæ assignari communis solent, correspondentes tribus virtutibus Theologicis, ut docet Suarez loc. cit. n. 119. hinc Gormaz de beatitudine n. 226, assignat lumen glorie, habitum charitatis, & habitum spesi si hi remanet in Beatis vel habitum elicitum gaudii de beatitudine jam possessa; nam his tribus videntur convenire praedicata ad dotem n. 119. requisita. Nam 1. non sunt actus vitales, sed sunt principia eorum. 2. Dantur illi habitus intuitu matrimonii, scilicet ut cum tanta perfectione, & cum perpetuitate contracti, eum tam perfecti, ac perpetui: item sunt proprii statū matrimonialis; non enim tales dantur in via. 3. Respicunt immediate sponsum Divinum; quia deferunt ad elicendos actus Theologicos, immediate vertentes circa DEUM, & Christum.

122. Suare quidem citata disp. 11. sect. 7. num. 6. putat, solum lumen glorie esse, strictè loquendo, dotem animæ, eò quod alia sunt etiam communia viæ: sed jam dictum est, habitus via non esse tam perfectos, nec ita perperos, quod sufficiat; cum præsternim auctores communis tres dotes assignent, & ex S. Doctore cit. num. 120. planè eluceat, cum judicare, plures esse possint. Quærunt autem ibidem num. 2. Eximitus, an etiam in Angelis datur haec dotes: & respondet, dari easdem perfections, non tamen vocari dotes; quia eorum coniunctio cum Christo, aut DEO, non est matrimonium; hoc enim debet esse inter personas ejusdem speciei; cum tamen Angeli, nec cum DEO, nec cum Christo, sint ejusdem speciei.

123. Sed & corpus gloriosum habet suas dotes, quæ, licet non habeant omnino omnia predicata, ad dotem requisita (quippe non resipciunt immediate aliquid Divinum) adeoque non omnino rigorose sunt dotes, sunt tamen perfections stabiles, collata Beato ratione spiritualis matrimonii inter creaturam humanam beatam, & Christum, qua in corpus redundant, & communissime etiam dotes vocantur: suntque illæ quatuor, impensis, subtilitas, agilitas, & claritas: quæ sunt in illo 1. Cor. 15. v. 42. Seminatur corpus in corruptione, surget in incorruptionem: seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute: seminatur corpus animal, surget corpus spirituale.

124. Prima igitur dos est *impensis*, quæ intelligitur per incorruptionem. Hoc, excludit non tantum mortem, & corruptionem à corpore, sed etiam levissimum quemvis dolorem, juxta illud Apocal. 21. v. 4. Mors ultra non erit, neque iudicium, neque clamor, neque dolor erit ultra. Hæc dos juxta Scotislas stat in extrinseca protectione DEI, non autem in perfectione quadam intrinseca; ajunt enim, dotem non debere esse intrinsecam sponsa, modo jus ad illam (scilicet beatitudinem) intrinsecum sit.

125. Secunda *Subtilitas* intelligitur per spiritualitatem; non enim, ut quidam heretici volunt, corpus Beati revera vertetur in spiritum: sed tantum habebit subtilissimam vim penetrandi corpora, ad instar spiritus.

126. Tertia *Agilitas* intelligitur ab Apostolo per virtutem, & est potentia movendi se ipsum, & alia corpora, faciliter, ac celeriter, etiam ingenies moles, sicut movere possunt Angeli. Hanc agilitatem D. Anselmus de finalitatibus c. 5. comparat radio solari, qui in momento transit ab oriente in occidentem.

127. Quarta *Claritas*, seu luciditas, intelligitur per gloriam, & reddit corpus Beati, non tantum quod superficiem, sed etiam quod intimas partes, diaphanum, ac splendidissimum. Difficilis tamen est aliqua, quomodo idem corpus possit simul esse diaphanum, ac coloratum. Sed responderet, etiam vitrum posse simul esse rubrum, & simul diaphanum. Si petas majorum diaphaneitatem in corpore Beati, quæ in latere vitro, dicam, posse supernaturaliter eam cum colore conjungi. Si velis profus omnimodam, summixione illius opacitatis, negare debebis definitionem Aristotelicam colorati, scilicet, quod sit terminativum vitri; hoc enim contradictrice repugnat omnino diaphano: debetque dici coloratum, quod talem, vel talem speciem, in oculo efficit, vel quid simile.

128. Prater has 4. dotes, corpora gloriofa habebunt etiam suavissimas, ac purissimas qualitatem sensu oblectationes ex cantu, colloquione, aspectu cœli empyrei, & beatorum corporum: item ex odoribus dulcissimis, tactu, & gustu rerum dulcissimarum, & amoenissimorum: quamvis enim non amplius, strictè loquendo, comedant, & bibant, eoquod non ampius nutriantur, aut corrumptantur, tamen sentient quandam gustus dulcedinem.

Unde Sangallenses existimant, Beatos probabiliter non fore supra supremam coeli convenientiam superficiem, ubi nullum amplius corpus est, sed merum nihil: sed potius fore in media qualitate cœli empyrei, quod patiūtum probabilitate impletatur aura cœlesti, apta transmittendis speciebus sensibiliibus. Gaudium etiam ineffabile erit ex mutuo, & beatissimo Sanctorum contactio.

129. Pratera quibusdam Beatis, non omnibus, confertur aureola. Ubi notandum, quod beatitudo essentialem vocetur *aurea corona*: certa autem accidentalia prærogativa, quorundam Beatorum, vocentur *aureole*, seu minores coronula, quæ ab aliquibus auctoribus vocantur *laureole*. Non tamen omnis accidentialis gloria, etiam specialis, e. g. quam Christus promisit re linquentibus omnia, vocatur aureola: sed ex communia

communi acceptancee tantum sunt tres. Prima Martyrum, qui vicere mundum, & quisque tyrannem, contemptu, & tolerantia mortis. Secunda Virginum, quae vicere carnem, abstinentia, non tantum ab illicitis, sed etiam a licitis, intra matrimonium, carnis voluptatibus. Tertia Doctrinam, non a gradu, sed a doctrina, quia alios erudierunt ad iustitiam, atque demonem expulerunt, ex infidelium praecepit cordibus.

129. Interim ali Sancti, qui carent his auroolis, non invident eam habentibus, sicut nec minus Beati, seu minorem habentes visionem, invident habentibus maiorem, vel clarioriem, quia non exigunt maiorem, quam exigat gratia, quam habent. & explicatur res exemplo vestrum, aut cibi; neque enim infans invidet adulto vestem maiorem, aut etiam copiosiore cibum, qui ipsi non quadraret. Addit. & valde bene, *Uloa dyp. de Deo c. 2. n. 11.* quod Beati ardenter Deum propter se ipsum ament, & quidem incomparabiliter plus, quam seipso, ejusque admittentem providentiam, atque huic te plenissime subdant: unde, cum videant, Deum ita praedestinationis seriem dispositus, ut ipsis minor beatitudine coningat, malum ex hypothese Divina voluntatis, ita rem ordinantis, haec suam beatitudinem, quam aliam quamlibet. Accedit intima unio charitatis, qua inter se Beati omnes arctissime junguntur.

## ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones contra assertam potentiam peccandi, & errandi in Beatis.

130. Ob. 1. *Job 4. v. 18.* dicitur. *Ecce, qui seruant ei, non sunt stabiles,* & in Angelis suis reperi pravitatem: ergo Angeli potuerunt peccare, consequenter etiam possunt Beati. Confir. S. Thomas 1. 2. q. 10. a. 2. in corp. docet, quod voluntas moveatur duplicitate, vel quad exercitum actus, vel quad speciem: addit. *Priu[m] ergo modo voluntas a nulla obiecto ex necessitate moveret.* Item q. 22. de veritate a. 6. in corp. ait: *mest libertas voluntati in quolibet statu naturae respectu cuiuslibet obiecti:* ergo voluntas in quovis statu, etiam natura beata, non necessariatur ad DEUM amandum, sed potest ab eo averti per peccatum.

131. Resp. neg. conseq. Textus ille juxta S. Hieronymum in cap. 24. *Iustitia, & S. Gregorius 1. moral. c. 28.* exponi debet de Angelis malis. Ad confirm. neg. conseq. S. Doctor ueroque loco loquitur de objectis distinctis a beatitudine, scilicet fine; nam hunc expressè excipit. Primo loco sic inferius ait: *illud soli bonum, quod est perfectum, & cui nihil deficit, est tale bonum, quod voluntas non potest non velle, quod est beatitudo.* Altero loco prius sic

modus

habet: *Voluntas de necessitate appetit finem altum, ut non possit ipsum non appetere, sed non de necessitate appetit aliquid eorum, que sunt ad finem.* Clarè autem nobis consentit in opusculo, quod vocatur *Compendium Theologie* c. 166. ubi ait, quod anima, vel alia creatura, videns DEUM, fit confirmata in bono, & quod voluntas vestientis DEUM, in ipso, tanquam universali bono, debeat quiescere; nec possit aliquis voluntatem a DEO divertere, eo quod non possit inveniri bonum in alio ente, quod non etiam continetur in DEO.

132. Ob. 2. Libertas est voluntati essentia: ergo non potest tolli per beatitudinem. Confirm. Actus charitatis in via non tollit potestatem peccandi: ergo nec actus charitatis in patria: prob. conseq. isti actus procedunt ab eodem habitu, & major, vel minor intensio, qua sola differunt, non mutat speciem: ergo. Relyp. dist. antec. Est essentia voluntati libertas inadæquata, conc. antec. libertas adæquata, neg. antec. & sub eadem distinctione, conc. vel neg. conseq. Libertas tota non est sola voluntas, sed totus actus primus, expeditus ad utrumque: at beatitudo est impedimentum inauferibile, si mülque incompitibile cum iudicio indifferente, sine qua non potest dari libertas.

Ad confirm. neg. conseq. ad prob. conc. t. p. antec. At secunda, ut rectè observat Uloa dyp. 5. de Deo c. 2. n. 17. non est semper vera; nam intensio non orta ex additione gradus similis ad alterum gradum, sed consistens in perfectione indivisibili, mutat, strictè loquendo, specimen: certè Philologhi communissime admittunt, quod, si gradus intensio sim heterogenei, species differant. Sed quidquid de hoc sit: an actus charitatis in via, & in patria, specie differant, non est opus decidere, vide n. 72. Si etiam non ita differant, tamen neg. conseq. quamvis enim actus charitatis patria producatur ab eodem habitu, non producitur in iisdem circumstantiis, nec eadem intensio; unde facilè potest capi, eum in patria habere vim maiorem attrahendi, quam habeat voluntas se retrahendi, quam vim non habet in via.

133. Ob. 3. Poteat DEUS precipere aliquid Beato, etiam sub gravi, & negare gratiam efficacem: atqui sic peccabit: ergo. Confirm. Beati non utinam habitibus ex necessitate: ergo possum non amare DEUM, consequenter peccare. Relyp. neg. maj. quoniamque enim gratiam DEUS dederit in circumstantiis beatitudinis, illa erit efficax, & non quidem liberè, sed necessariè, post se trahet effectum; quia stans clara visione, & amore DEI, Beatus non potest non implere omnem voluntatem DEI. Quod si tamen præceptum effici pro libitu Beatus dispensabile, vel impensibile, posset quidem Beatus illud non implere, non autem posset peccare; qui deberet prius, ante omissionem operis, præceptum impetrare, vel obrinare ejus dispensationem. Addit. si etiam dispensatio habeti non posset, tamen Beatus fore liberum, non quidem quoad substantiam effectus, sed quoad modum, ut ex hoc, vel illo motivo &c. præceptum implet, nisi tamen iterum ponatur ipsa

modus quoque præceptus, & quidem indispensabiliter; tunc enim nulla daretur libertas. Ad confir. neg. antec. latenter intellectum de habitibus charitatis, & luminis gloria: non tamen proprie Beati utinam illis habitibus inviti, aut coacti, sed spontaneitate necessaria.

134. Ob. 4. Potest DEUS actu peccanti pro posteriori natura conferre visionem beatificam: ergo potest Beatus peccare. prob. antec. potest DEUS sic decernere: *Etsi videam te peccare, volo tamen conferre tibi visionem beatificam;* sed sic actu peccanti pro posteriori conferre visionem: ergo. prob. ma. si hoc non posset, tunc ideo; quia visio est necessitas non peccandi: sed, vel non est talis necessitas, vel, si est necessitas, non est nisi pro signo posteriori, in quo existit: ergo potest DEUS ita decernere, & consequenter Beatus potest peccare, non quidem in signo posteriori, in quo est visio, sed in priore.

135. Resp. neg. antec. ad prob. neg. maj. ad prob. omitt. ma. neg. mi. Potest quidem DEUS decernere collationem visionis illi, quem videt alias peccatum, & sic peccatum impedit: sed non potest decernere collationem visionis actu peccanti; quia ista sunt incompatibilis. Negata etiam min. est falsa, & quia visio est necessitas non peccandi pro toto instanti, pro quo existit; quia hoc in divisible est. Addit. quod hoc argumentum nimis probaret; nam probaret, quod nulla forma sit alteri essentialiter opposita, adeoque simul in eodem intellectu possint stare affensus, & diffensus, circa idem objectum: volitio, & nolitus efficaciter ejusdem rei: prædeterminatio, & actus liber &c. nam eodem modo dicam, DEUM posse sic decernere: *Etsi videam, te disire, volo tibi pro posteriori infundere affectionem.* Etsi videam, te efficiatur nolle, volo tibi pro posteriori infundere voluntatem; nam eodem modo dici poterit, quod diffensus tantum excludat affensus pro eodem signo, non pro instanti totaliter sumpto &c. quia utique sunt contra omnium opinionem. Hinc fallum est, quod aliquid alteri essentialiter oppositum, excludat illud tantum pro signo priori, vel posteriori; nam debet pro toto instanti excludere, seu pro utroque, vel omnibus signis ejusdem instantis; quia instantis non est divisibile: nec signa natura sunt partes ejusdem, sed tantum indicia caualitatis, & dependencia: unde, si aliqua forma alteri essentialiter est opposita, tunc nec potest esse causa, nec effectus illius, immo omnino non potest, physice ei coexistere. vide etiam dicta. n. 162. de acq. hm.

136. Alia est quæstio, an DEUS peccatori habituali absolute posset conferre visionem, vel etiam amorem beatificum, & tamen non remittere peccatum, prius patratum. Quod si etiam DEUS id posset, tamen nostra conclusio non obserbit; quia talis peccator, stans visione, novum peccatum committere non posset. Si autem visio postea iterum cesaret, beatitudo non sufficit ex dictis. a. 80. unde Beatus semper manet

neg. con.